

Посібник для проведення корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами LOGO- пазли

Автор: Ткач Любов Олексіївна

о <https://uk.wikipedia.org>□

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ
ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КУ «МІСЬКИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ»
КЗ «ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД № 24 ВМР»**

**Посібник для проведення
корекційно-розвиткової роботи
з дітьми з особливими освітніми потребами**

Номінація «Соціально-психологічна робота»

Автор:

Ткач Любов Олексіївна

вчитель-логопед КЗ

«ДНЗ № 24 ВМР»

«спеціаліст»

т. (067) 263-46-92

м. Вінниця

2018 р.

Автор Ткач Любов Олексіївна, вчитель-логопед Комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад № 24» Вінницької міської ради

Рецензенти:

Михайлюк Т.Я., завідувач КЗ «ДНЗ №24 ВМР»

Котова Л. В., вчитель-логопед КЗ «ДНЗ №24 ВМР»

Рекомендовано педагогічною радою

КЗ «ДНЗ № 24 ВМР»**(Протокол № 3 від 20.12.2017 р.)**

Посібник стане у нагоді вчителям-логопедам, вихователям спеціалізованих груп для проведення корекційно-розвиткової роботи з дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами, розкриє єдність мовленнєвого та природного оточення в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Передбачає системність та нетрадиційний підхід до розвитку і збагачення мовлення. Спрямований допомогти дітям навчитись спілкуватись на рівні з іншими людьми, збагатити та урізноманітнити мовлення епітетами, словами-замінниками.

Посібник може використовуватись не тільки під час спеціально організованих занять, а й в інших видах дитячої діяльності: ігровій, комунікативній, продуктивній. Він складається з 3-х блоків:

1 блок - «Сонячна країна звуків [С] - [З]» (свистячі);

2 блок - «Чарівна країна [Ш] - [Ж]» (шиплячі);

3 блок - «Країна працюючих звуків [Л] - [Р]» (сонорні).

Кожний блок орієнтований на правильну артикуляцію звуків, розвиток слухового сприйняття, диференціацію та автоматизацію вимови у складах, словах і реченнях.

Ігрові блоки складаються з ігрових полів-пазлів, поетапних інструкцій щодо їх викладання, збірки мовленнєво-пізнавальних завдань.

ЗМІСТ

1. Слово до читача..... 3

Розділ I
.....8

1. **1-й LOGO-пазл «Сонячна країна звуків [С] - [З]»**
..... 8

2. Сонячна країна звуків [С] - [З]

казка.....					9
3. Орієнтовний мовленнєвий матеріал логопедичний заняття для диференціації та автоматизації свистячих звуків.....					12
4. Заняття 1 «Подорож на суничну галявину».....					12
5. Заняття 2 «Мандрівка Вимовляйчика до Білоруських березових гаїв».....					16
6. Заняття 3 «Капустяна грядка бабусі-Звуковусі».....					21
7. Заняття 4 «Ой! Чи живі, чи здорові всі родичі гарбузові?!».....					25
8. Заняття 5 «Золоті велетні у полі...».....					29
9. 2 - й LOGO-пазл «Чарівна країна звуків [Ш] - [Ж]»					35
10. «Пригоди Вимовляйчика в Чарівній країні звуків [Ш] - [Ж]» Казка.....					36
11. Орієнтовний мовленнєвий матеріал логопедичний заняття для диференціації та автоматизації шиплячих звуків.....					39
12. Заняття 1 «Врятовані з холодного полону».....					39
13. Заняття 2 «Пригоди бджолої родини».....					43
14. Заняття 3 «В колючих теренах шипшини».....					47
15. 3- й LOGO-пазл «Країна працюючих звуків [Р]-[Л]»					53
16. «В пошуках скарбів Країни працюючих звуків [Р] - [Л]» Казка.....					54
17. Орієнтовний мовленнєвий матеріал логопедичних заняття для диференціації та автоматизації сонорних звуків [Р]-[Л].....					58
18. Заняття 1 «Кульбаба - золоті промені сонця».....					58
19. Заняття 2 «Малинова насолода».....					62

20.	Заняття	3	«Медове	дерево»	66
21.				Висновок	70
22.		Розділ		II	73
23.	Додаток 1	Зведена інформація про результати мовленнєвої діагностики дітей			73
24.	Додаток 2	«3 історії нескорених обмеженнями людей»			75
25.	Додаток 3	План роботи гуртка «Пізнаємо світ природи»			80
26.	Додаток 4	Орієнтовний план роботи з посібником «LOGO-пазли»			82
27.	Додаток 5	Інструкції для роботи з «LOGO-пазлами»			87
28.	Додаток 6	Орієнтовні дидактичні ігри та вправи для диференціації та автоматизації свистячих, шиплячих та сонорних груп звуків			93
29.	Додаток 7	Збірка порад для батьків «Як розвивати мовлення дитини вдома»			96

«Щоб тебе побачили, потрібно заговорити...»

Народна мудрість

СЛОВО ДО ЧИТАЧА

Робота вчителя-логопеда з «особливими» дітьми – це щоденний пошук нових форм та методів роботи, щоб мотивувати, зацікавлювати та, основне, підтримувати їх.

Працюючи з дітьми з особливими освітніми потребами, неможливо орієнтуватися на «середню» дитину. Кожний вихованець у повному сенсі «особливий»: у нього свій тип сприйняття, уваги, пам'яті, характер і темперамент. Усі психічні прояви в «особливих» дітей виражені більш яскраво, рельєфно в порівнянні зі звичайними дітьми, а саме: природа допоможе

педагогу визначити для кожної дитини притаманний лише їй одній, особливий підхід.

У свій час Л.С. Виготський стверджував, що навчання в поєднанні з розвитком повинно весь час перебувати на рівень вище, а дитина під час цього процесу потребує постійної підтримки дорослого, оскільки усвідомлено наслідуючи дії дорослого, дитина розвивається. Це стосується навчання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

«Особлива» дитина звикає до того, що всі дорослі - від батьків до педагогів - прагнуть її зрозуміти з «півслова». З одного боку - це прекрасно, але з іншого - у неї може втрачатися мотив, бажання навчитися (наскільки це можливо для її рівня розвитку) говорити правильно, пізнавати світ. Але, як відомо, природа робить людей сильнішими, сміливішими; змушує їх бути мужніми, дієвими та винахідливими. Саме тому, педагогам необхідно створити такі умови, щоб у дитини виникала потреба знати та говорити. А в цьому якнайкраще допоможуть оздоровчі сили природи.

Посібник «LOGO-пазли» розкриває єдність мовленнєвого та природнього оточення в корекційно-розвитковій роботі з дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами. Я переконана, що правильне мовлення є однією з найважливіших передумов повноцінного розвитку дитини. Від нього залежать не тільки успішність її навчання в школі, а й уміння спілкуватися з однолітками й дорослими. Посібник вводить дітей у цікавий, яскравий та неповторний світ природи, розкриває її таємниці, тим самим збагачує мовлення, сприяє психічному розвитку та мотивує до наполегливої розумової праці. Саме тому в роботі над постановкою звуків, введенням їх в активний словник дітей слід проявити в роботі системність, наполегливий та нетрадиційний підхід.

Основними принципами в роботі мають бути:

- Системність
- Гуманність
- Доступність
- Динамічність
- Практична спрямованість.

Працюючи над проблемою мовних розладів у дітей, я відмітила, що сучасним дітям цікаві не лише комп'ютерні ігри, але й прості дослідження в природі, невеликі експерименти, тому в роботі над створенням посібника допомогла і співпраця з Вінницькою обласною станцією Юних натуралістів. Впродовж навчального року в закладі працює гурток «Пізнаємо світ природи», на

заняттях якого діти отримують знання про живу та неживу природу рідного краю; разом дітьми їздимо на екскурсії природними зонами Вінниці. Здобуті знання і досвід відпрацьовуємо на логопедичних заняттях, в іграх та повсякденному житті.

Мета даного посібника:

- провести взаємозв'язок між природою і мовленням;
- закріпити правильну артикуляцію свистячих, шиплячих та сонорних звуків використовуючи природне середовище;
- ввести в повсякденне мовлення дітей проблемні групи звуків (свистячі, шиплячі, сонорні);
- вправляти у правильній побудові різних типів речень; розвивати зв'язне мовлення;
- збагачувати активний словник дітей назвами рослинного та тваринного світу Подільського краю;
- збагатити пам'ять, чуттєвий досвід людини, викликати інтерес до фольклорних та авторських літературних творів;
- створити сприятливі умови для соціальної адаптації та емоційного комфорту дитини.
  - виховувати пізнавальний інтерес до живої природи довкілля, народних звичаїв та традицій.

Отже, кожна людина, доросла чи маленька, з особливими потребами чи без них, має знайти своє місце в житті; навчитися радіти кожному прожитому дню, а для цього вони повинні уміти спілкуватися, обґрунтовувати свої думки, навчитися відстоювати власну позицію і, також, зв'язно, грамотно розмовляти.

Мій посібник «LOGO-пазли» спрямований допомогти дітям з особливими освітніми потребами навчитися спілкуватися на рівні з усіма іншими людьми; збагатити та урізноманітнити мовлення епітетами, словами-замінниками. Я впевнена, що даний посібник допоможе дітям стати впевненішими в собі та навчить долати перешкоди, досягнути успіхів у житті.

Знайомство дітей з LOGO-пазлами розпочинається з цікавої казки, головним героєм якої є веселий, непосидючий хлопчик Вимовляйчик, що завжди потрапляє у цікаві історії та пригоди. З допомогою Вимовляйчика та історій з «Похідної торбини», яка є невід'ємною супутницею мандрівок хлопчика, вихованці знайомляться з правильною артикуляцією свистячих [С] - [З], шиплячих [Ш] - [Ж] та сонорних [Л] - [Р] звуків, діти мотивуються для

подальшої роботи над собою у подоланні мовленнєвих проблем; знайомляться з природою рідного краю та її лікувальними властивостями, це дає можливість дітям повірити в себе та силу природи. Вихованці складають чистомовки, вивчають скоромовки та вірші, знайомляться з легендами рослинного, тваринного світу, мають можливість пофантазувати та дома з батьками приготувати смачну страву за рецептом Вимовляйчика.

Посібник складається з 3-х LOGO-пазлів:

- 1 LOGO-пазл - «Сонячна країна звуків [С] - [З]» (свистячі)
- 2 LOGO-пазл - «Чарівна країна [Ш] - [Ж]» (шиплячі)
- 3 LOGO-пазл - «Країна працюючих звуків [Л] - [Р]» (сонорні)

Кожний LOGO-пазл складається з чотирьох великих частин, які є основними, та п'ятнадцяти мілких складових. Кожна є невід'ємним продовженням попередньої частини. Пазли розроблені таким чином, що дітям з обмеженими можливостями зручно та легко з ними працювати. Для кожної «Звукової країни», щоб незаблукати, розроблено покрокову інструкцію (**додаток 6**) для складання LOGO-пазлів, але інструкція не проста - вона базується на здобутих дітьми знаннях та попередньому досвіду - тому необоно логічно мислити.

Завдання посібника спонукають дітей досліджувати природу рідного краю, тим самим у них формуються лексико-граматичні категорії, збагачується словник, розвивається фонетичні та фонематичні процеси, зв'язне мовлення.

Динаміку роботи з посібником можна прослідкувати в порівняльній таблиці (таб.1) та діаграмах (рис. 1, рис.2). Так, результат незначний, але якщо врахувати те, що я працюю з дітьми з особливими освітніми потребами - то результат величезний: діти з нетерпінням чекають логопедичних занять, емоційно відгукуються на подорожі-завдання від Вимовляйчика, завжди виконують домашні завдання; процес запам'ятовування та відтворення інформації вищий ніж на звичайних заняттях. Тому я вважаю, що робота з посібником є продуктивною та результативною.

Окрім роботи з дітьми, я опираюсь на співпрацю з батьками та педагогами закладу. З цією метою провожу майстер-класи, мовленнєві хвилинки, практикуми; створила збірки авторських чистомовок, казок про «Звукову країну», розробила презентації для дітей та інший мовленнєвий матеріал для творчої, системної роботи. Свої орієнтовні плани роботи, план роботи гуртка, матеріали по роботі з батьками та дітьми я розмістила в додатках, оформила окремі тематичні збірки для роботи з дітьми, батьками та колегами.

Тож, не гаючи часу, запрошую вас у незвичну подорож по «Чарівній країні Звуків».

РОЗДІЛ 1

1-й LOGO-пазл

«Сонячна країна звуків [С] - [З]»

Мета: Вправляти дітей у свідомому правильному вживанні свистячих звуків [С-С`] - [З-З`], закріпити знання про місце їх творення. Активізувати та розширити словниковий запас. Систематизувати знання дітей про рослинний та тваринний світ Вінниччини. Вчити практично використовувати здобуті знання, сприяти розвиткові пізнавальних процесів. Виховувати любов та зацікавленість до природи рідного краю.

Матеріали: планшет, мобільний телефон, ігрові пазли «Сонячна країна звуків [С] - [З]», ілюстративний матеріал та мовний матеріал з теми, відеопрезентації «Історії Вимовляйчика».

АВТОР: ЛЮБОВ ТКАЧ

Сонячна країна звуків [С] - [З]

(казка)

Чи знаєте ви, де знаходиться Сонячна країна і хто там живе? Ні! Я вам зараз спробую розповісти.

Одного сонячного дня маленький Вимовляйчик захотів помандрувати у якесь незвичне місце. Сонечко йому нашепотіло, що є така Сонячна країна, у якій мешкають дивовижні жителі. Ось і вирішив Вимовляйчик відправитись на пошуки цієї країни, а Сонечко було його супутником у дорозі.

На шляху мандрівника траплялось безліч різноманітних незвичних речей. Сонечко завжди підказувало, що необхідно з собою взяти, а чого неможна й торкатися, кого потрібно обійти стороною. Так у похідній торбині Вимовляйчика опинились жовтенька пір'їна, зелена колюча голка, листочок,

схожий на серце, колюча зелена нитка та ін..

Ось, нарешті, після довгої подорожі на горизонті запалали яскраво-золотаві кольори. Сонечко зраділо і сказало Вимовляйчику, що це і є Сонячна країна звуків [С] – [З]!

- А чому саме так?! – здивувався Вимовляйчик.

- Ти скоро про все дізнаєшся! – відповіло Сонечко і весело попливло по небу до дивовижної країни. Вимовляйчик на мить замешкався; запитання так і вилітали з його маленької голівки, але Сонечко вже було далеко попереду і він поквапився на зустріч з невідомим.

На межі з Сонячною країною не було кордону, і навіть воріт: натомість була широка, в'юнка дорога, яка швидко привела мандрівника до лісової галявини, з якої лунав дзвінкий пташиний спів. А пахощі були такі, що наш герой ледь не втратив свідомість від захоплення.

- Ну як тобі Сонячна країна звуків [С] – [З]? – поцікавилось Сонечко.

- А чому?...А як?... – не знав, з чого розпочати Вимовляйчик.

- Ти тут роздивись, поспілкуйся з жителями і уважно за всім спостерігай, а у мене справ багато, – сказало Сонечко й побігло геть за високі сосни.

Вимовляйчик уважно роздивлявся навколо і побачив невеличку пташку, яка з цікавістю за ним спостерігала. У пташки була чорна голівка, жовта грудка, її пір'ячко дуже нагадувало ту пір'їну, яку в дорозі знайшов мандрівник. Тож, насмілившись, Вимовляйчик заговорив із невідомою пташкою.

Як ви здогадались, цією пташкою була Синичка, котра бідкалася через загублену пір'їну, тому що вона була окрасою її вигляду. Так думала маленька пташка. Вимовляйчик познайомився з пташкою і запитав:

- По дорозі я знайшов красиву пір'їну, вона дуже схожа на твоє пір'ячко, чи не губила ти такої? Синичка відповіла: «Це моя особлива пір'їна! Вона додає моему голосу дзвінкості, а вигляду яскравості! Я тобі дуже вдячна! – і спитала: Чим можу тобі допомогти?» Вимовляйчик розповів, як і чому сюди потрапив та попросив допомогти зрозуміти, чим ця країна особлива?

- Так це ж дуже просто! – защебетала пташка. – Ти просто дивись, спостерігай і промовляй! Так почалося знайомство Вимовляйчика з незвичайною країною у якій виявляється всі мешканці полюбляють співати пісеньку «Ссссссс» та «Зззззззз» (проспівати), а у їх назвах теж звучать звуки [С] – [С'] та [З] – [З']. У похідній торбині мандрівника знайшлася незвична голка величної Сосни, яка відганяла шкідників від дерева; а тендітна Берізка отримала свій листочок, який допоміг жуку-Сонечко дістатися до домівки, коли воно пошкодило крило; Соловейко заспівав вітальню пісню новому другові, Зяблик розповів, чому його назвали Зябликом.

Пригощали мандрівника на самотканій скатертині (нитки для якої

подарував великий господар Гарбуз) суницями, смородиною. Несміливий Заєць приніс зелену капустину, а Соняхи подарували своїх зернят...

Так Вимовляйчик дізнався про жителів Сонячної країни звуків [С] - [З]. Кожен її мешканець (чи то травинка, чи пташка, чи тварина, чи рослина), окрім спільних звуків у назвах, ще й мають лікувальні властивості, допомагають позбутися хвороб; у кожного із них своя цікава історія.

Але про це вже буде наступна казкова історія.

Сонечко почало хилитися до долу. Наш мандрівник поспішив попрощатися з новими друзями і побіг наздоганяти Сонечко.

Орієнтовний мовленнєвий матеріал логопедичний занять для диференціації та автоматизації свистячих звуків

Заняття 1

«Подорож на суничну галявину»

Мета: закріпити знання дітей про правильну артикуляцію та спосіб творення звука [С], вправляти в парильному вживанні в продовж спілкування. Збагати активний словник епітетами. Ознайомити дітей із цілющими властивостями суниці. Вчити практично використовувати здобуті знання, сприяти розвиткові пізнавальних процесів, мовного дихання. Розвивати діалогічне та монологічне мовлення, пізнавальний інтерес. Виховувати любов до природи.

Матеріали: планшет, мобільний телефон, ілюстративний матеріал з зображенням кущів суниць в період цвітіння та дозрівання ягід, демонстраційний матеріал «Розповімо про ягоди», ігрові пазли «Сонячна країна звуків [С] - [З]»

Хід заняття:

Лине дзвінок з планшету. На зв'язку Вимовляйчик, який мандрує Україною, вивчає природу рідного краю, її лікувальні та оздоровчі властивості.

Він збирає різні історії, вірші, загадки, чистомовки і скоромовки та ін.. і завжди своїми знахідками ділиться з дітьми.

- Діти, я потрапив на незвичайну галявину – вона червоного кольору, на ній безліч ягід, а яких? Ви дізнаєтесь з моїх загадкових фактів

Загадкові факти від Вимовляйчика:

Червона, солодка, пахуча.

Росте – низько, до землі – близько! (Суниця)

üДе росте суниця?

üЧому суницю краще збирати вранці?

üЯкі лікувальні властивості суниці?

Історія з «похідної торбини»

Є повір'я, що суницю подарували людям гноми. Ці маленькі яскраві лісові ягоди, що ввібрали у себе енергію сонця, роблять велику лікувальну справу. Тибетські лікарі називають суницю володаркою рослинного світу.

Літературна сторінка

«Суниці для Наталі»

АВТОР: В.О. СУХОМЛИНСЬКИЙ

У третьому класі вчиться маленька дівчинка Наталя. Вона довго хворіла. Повернулась до школи бліда, швидко втомлювалась.

Андрійко розповів своїй мамі про Наталю. Мама сказала:

- Цій дівчинці треба їсти мед і суниці. Тоді вона стане бадьорою, червонощокою... Понеси їй суниць, Андрійку.

Андрійкові хочеться понести суниць Наталі, але чомусь соромно. Він так і сказав мамі:

- Соромно мені, не понесу...
- Чому ж тобі соромно? - здивувалась мама.

Андрійко і сам не знав, чому йому соромно.

Наступного дня він все ж таки взяв з дому пакуночок з суницями. Коли вже закінчились уроки, він підійшов до Наталі. Віддав їй пакуночок з суницями й тихо сказав:

- Це суниці. Ти їж, і щоки в тебе будуть червоні.

Наталя взяла пакуночок з суницями. І тут сталося дивне. Щічки її стали червоними, немов мак. Вона ласкаво подивилась в очі Андрійкові й прошепотіла: «Дякую!..»

«Чому ж щічки в неї стали червоними? - з подивом думав Андрійко. - Вона ще ж не їла суниці...»

Поетична сторінка

Про полуницю і суницю

Ароматні невелички,

У обох червоні щічки,

Всім відомі дві сестриці -

Полуниця і суниця.

Не лінуйся у лісочку
зазирати під листочки.
Назбираєш у долоні
стиглі ягідки червоні.

Чистомовки-промовлянки

Иці - иці - иці - червоні дозріли суниці.

Су - су - су - суниці дітям принесу.

Ісі - ісі - ісі - суниці вирости у лісі.

Иць - иць - иць - з лісу принесу суниць.

Лікувальні властивості

Ягоди суниці збуджують апетит, регулюють травлення, втамовують спрагу. Водний настій плодів убиває деякі мікроби, має потогінну, сечогінну і м'яку послаблювальну дію. Суниці здатні розчиняти і виводити деякі види каменів з нирок і жовчних шляхів, перешкоджаючи утворенню нових.

Суниці корисні гіпертонікам, оскільки при їх вживанні знижується артеріальний тиск. Суниці виводять з організму токсини і надлишок холестерину, регулюють вміст йоду у щитовидній залозі. Сік зі свіжих ягід рекомендується пити натщесерце у разі гастриту із зниженою кислотністю шлункового соку, остеохондрозу, холецистити, геморою, глистової інвазії (у значній кількості разом із гострою їжею).

Коли суничний сезон у розпалі, не втрачайте часу: їжте ягоди в

натуральному вигляді. Що може бути смачнішим, ніж суниці з молоком або вершками! А якщо додасте ще меду, то кориснішої страви й не знайдете, стверджує лікар-натуропат С. Ільїна. Корисна суниця дітям.

Майстер - шеф від Вимовляйчика

«Кефір зі суницями»

Ягоди (2-3 ст. ложки) подрібнити в міксері на пюре, з'єднати з холодним кефіром (1 склянка), медом або цукровим сиропом (1 ст. ложка), корицею і добре розмішати.

Заняття 2

«Мандрівка Вимовляйчика до Білоруських березових гаїв»

Мета: Вправляти дітей в правильній артикуляції свистячих звуків [С]-[З] та їх вживанню в повсякденному мовленні. Закріпити знання дітей про березу, її характерні та лікувальні властивості. Ознайомити із способом отримання ліків із молоденьких березових листочків. Розвивати діалогічне та монологічне мовлення, пізнавальні процеси, мовне дихання. Виховувати інтерес до природи.

Матеріал: планшет, мобільний телефон, демонстраційний матеріал «Розповімо дітям про дерева та кущі», ігрові презентації, ігрові пазли «Сонячна країна звуків [С] - [З]», збірка мовного матеріалу.

Обладнання: молоде листя берези, чайник з окропом, сода, бинт.

Хід заняття

Лунає дзвінок на планшеті. Скайп-зв'язок з Вимовляйчиком.

- Малята, я знаходжусь у неймовірно красивому місці! Я у країні березових гаїв – у Білорусі. Я запрошую вас на відео прогулянку березовим гаєм! Спробуйте разом зі мною вдихнути чисте, прозоре, цілюще повітря (дихальна гімнастика).

- І послухайте ось ці рядки:

Як прийшла до нас уквітчана весна,

Посадила я берізку край вікна.

Стала, стала я берізку поливать,

Стала пісеньку веселу їй співать:

- Ти рости, моя берізонько, рости,

Буйним цвітом всім на радість шелести. (Г.Бойко)

- Діти, я вам пропоную розгадати мої загадкові факти.

Загадкові факти від Вимовляйчика

Біла кора, тоненькі віти.

Що це? Відгадайте, діти. (Береза)

- Я прошу васразом зі мною зібрати цікаву інформацію про березу.

- Для початку знайдіть відповіді на наступні запитання:

ØБереза - це кущ чи дерево?

ØЯк розпізнати берізку серед інших дерев?

ØЩо виготовляли з берези в давнину?

ØЯкі лікувальні властивості має береза?

ØЯкий місяць отримав свою назву від берези?

Історія з «похідної торбини»

На Україні найпоширеніші два види беріз: бородавчаста й пухнаста. Берези нашої місцевості називаються бородавчастими. Оскільки кора молодих пагонів покрита дрібненькими бородавочками, що зберігаються протягом двох років.

Березу називають деревом чотирьох справ:

перша - світ осіяти;

друга - крик втихомирювати;

третя - хворих зцілювати;

четверта - дотримуватися чистоти.

Світ осіяти - колись давно селянські хати освічувалися березовою скибкою.

Крик втихомирювати – із берести одержували дьоготь, яким змащували колеса возів, карет, які без змащування рипіли і пищали.

Хворих зцілювати – березовий сік, бруньки, кора – добрі лікарські засоби.

Дотримуватися чистоти – це дуже просто. З березових гілочок роблять віники та мітли. З березовим віником добре паритись в лазні відступає не лише бруд, а і хвороби та напасті.

З березової кори плели кошики для ягід та грибів, з дошок робили бочки для солінь, ложки, миски для їжі – посуд для всього.

Літературна сторінка

Легенда про березу

У давні часи над сивим Дніпром жив молодий красень Доброслав, одинак у матері. Та сталося лихо: напали на рідну землю вороги. Пішов син воювати, серце материнське кров'ю обливалося, сльози туманили очі...

Якось почула стара мати кінське іржання коло воріт. Осідланий стояв без вершника кінь.

Заплакала гірко мати, схилилась на ворота в тузі. Цілу ніч отак стояла, а на ранок побачили люди на тім місці білокоре дерево. І тому, мабуть, що вдовина хата стояла при самому березі річки, той назвали те дерево березою. Від материнського доброго серця має береза багато цілющих ліків.

Прислів'я та приказки:

ЇСтрунка та гожа на берізку схожа.

ЇДійна корова для харчування, береза для лікування.

Чистомовки-промовлянки:

За - за - за - струнка виросла береза.

Ізко - ізко - ізко - взимку не сумуй, берізко.

Зу - зу - зу - збережу березу.

Ізку - ізку - ізку - посаджу білокору, струнку берізку.

Скоромовка:

ЇСік у берези стік, стік з берези сік.

Загадки:

ЇМаю плаття зелененьке, гнучкі, ніжні віти,

Білу кору, стан тоненький. А як зовуся, діти?

ЇЗелена, а не луг, біла, а не сніг,

Кудрява, але без волосся.

ЇСтоять в полі сестриці:

Плаття білі, шапки зелені.

ЇБіле - не сніг, зелене - не луг,

кучеряве - не людина.

Поетична сторінка:

П. Ребро «Берізки»

Не дивуйтеся нітрішки,

Що в берізок молодих

Ціле літо чисті ніжки,

Білі-білі наче сніг.

Це тому, що в хороводі,

Коли ми спимо усі,

По траві берізки ходять

Міють ноги у росі!

Л.Забашта

Березень берізці заплітає коси.

В чобітки взуває ноженята босі.

Походи, берізко, по воді весняній,

Вирости висока, біла і рум'яна.

Березень берізці плаття вишиває,

Квітами і сонцем, голубим розмаєм.

Вимовляйчик: - Друзі, з приходом весни всі жінки землі хочуть виглядати красиво, мати гарне, густе волосся тому я вам пропоную виготовити старовинний білоруський засіб для волосся - настоянку з молоденьких

листочків берези і подаруєте його своїм матусям чи сестричкам!

Виготовлення настоянки:

20-30 г молодого листя берези заллемо 200 мл. окропу, дамо на кінчику ножа соди і настоїмо протягом 6 годин. Процідимо і переллемо до сухої пляшечки. Отриманий відвар втирати в корінь волосся 2-3 рази в тиждень. Засіб для волосся готовий!

Заняття 3

«Капустяна грядка бабусі-Звуковусі»

Мета: Вправляти дітей в правильній артикуляції свистячих звуків [С]-[З] та їх вживанню в повсякденному мовленні. Ознайомити зі способом виготовлення ліків від кашлю з капусти; розвивати монологічне та діалогічне мовлення, мовне дихання, пізнавальну діяльність, сприяти емоційному піднесенню, набувати вміння працювати разом, почуватися комфортно в колективі; формувати елементарні трудові навички. Виховувати інтерес до народної медицини, бажання розмовляти красиво та правильно.

Матеріал: планшет, мобільний телефон, демонстраційний матеріал «Розповімо дітям про овочі, фрукти, ягоди», сюжетні малюнки на тему «Висаджування капусти», ігрові презентації «Заячий урожай», ігрові пазли «Сонячна країна звуків [С] - [З]» .

Обладнання: капуста, марля, піпетка, цукор, лабораторний посуд, ложечка, серветка.

Хід заняття:

Скайп-зв'язок з Вимовляйчиком.

- Друзі, я давно мріяв познайомити вас зі своєю бабусею-Звуковусею! Сьогодні моя мрія збудеться. Я пропоную вам разом зі мною допомогти їй зібрати урожай капусти, а за це вона нам подарує цілющі рецепти виготовлення ліків від кашлю і ми з вами не будемо хворіти!

- Я вам, для початку, наведу декілька загадкових фактів:

Загадкові факти від Вимовляйчика

Сидить баба на грядках,

Вся закутана в хустках. (Капуста)

- Дайте відповідь:

ØЧому треба їсти багато капусти?

ØДля яких тварин капустяні листки є найбільшими ласощами?

ØЯкі страви з капусти готує мама?

ØЯкі капуста має лікувальні властивості?

Історія з «похідної горбини»

Вирощувати капусту почали ще з кінця кам'яного віку. В країнах древнього світу за свої лікувальні властивості вона завоювала велику повагу. Капусту застосовували при лікуванні багатьох недуг: лікували свіжі рани, хвороби жовчного міхура, печінку. «Капуста є овочем, який постійно підтримує бадьорий і веселий, спокійний настрій», - писав великий математик і філософ Піфагор. В Древньому Єгипті капусту відварювали і подавали в кінці обіду як солодку страву, на десерт. Древні римляни вважали, що капуста надає

міцність організму і стійкість проти різних хвороб, нормалізує сон, знімає головні болі.

Літературна сторінка:

Приказки:

- ï«Біг як заєць із капусти».
- ï«Змішав як горіх з капустою».
- ï«Не смілий як цап у капусті».
- ï«Унадився як заєць у капусту».

Загадки:

ïХто голівоньку свою влітку накриває,

Аж по двадцять п'ять хустин на голівці має.

ïСорок сорочок, сорок торочок,

Всі одягає – не застібає.

ïВузлувата і листата, а доспіє – головата.

На нозі стоїть одній – сто сорочечок на ній.

ïСімдесят сім одежок та всі без застіжок.

І не шиті, і не краяні, і всі в рубцях.

ïЯк дитиною буваю, пелюшок тоді не маю.

Постарію, мов бабуся, в сто пелюшок одягнуся.

Поетична сторінка:

М. Стельмах «Капуста»

Ми капусту роздягли,

Сто одежинок зняли.

А одежинки оці

Підуть нам на голубці.

***

І. Січовик «Капуста»

Качан-синок зібрався спати,

Його взяла капуста-мати,

Зняла півсотні сорочок

Й поклала спати на бочок.

***

Чистомовки-промовлянки:

Уста – уста – уста – у бабусі виросла капуста.

Ина – ина – ина – велика капустана.

Сту – сту – сту – посічу капусту.

Стою – стою – стою – борщ з капустою.

Сти – сти – сти – сік з капусти.

Ги – ги – ги – з капустою пироги.

Виготовлення ліків:

Бабуся-Звуковуся: - діти, ви такі працьовиті! Я вам пропоную сьогодні, виготовити ліки проти кашлю для хворих на бронхіт. Для цього беремо вимите листя капусти, дрібномо і складаємо у ступку. Товчемо макогоном до однорідної маси. Отриману кашоподібну суміш висипаємо на марлю і віджимаємо сік в склянку. В отриманий сік додаємо чайну ложечку цукру, помішуємо до повного розчинення цукру. Ось і все, чудодійні ліки готові. Не хворійте!

-

Майстер-шеф від Вимовляйчика:

«Шніцель з капусти»

1 кг капусти, 1 ст. ложка борошна, 2 яєць,

2 ст. ложки сухарів, 3 ст. ложки вершкового масла.

Цілу головку капусти без качана відварити в підсоленому молоці (воді), потім перекласти на сито, розібрати на окремі листки, товсті стебла розбити сікачем або зрізати ножом. Кожен лист скласти конвертиком, обкачати в борошні, змочити в яйці, обкачати в сухарях і з обох боків обсмажити шніцелі на вершковому маслі. Подати на тарелі. Окремо поставити сметану або сметанний соус. Смачного!

Заняття 4

«Ой! Чи живі, чи здорові всі родичі гарбузові?!.»

Мета: продовжувати вправляти дітей в правильній артикуляції свистячих звуків [С]-[З] та їх вживанню в повсякденному мовленні.

Ознайомити з лікувальними властивостями гарбуза. Розвивати діалогічне та монологічне мовлення, пізнавальні процеси, мовне дихання. Розширити словниковий запас словами-назвами овочів: буряки, томати, морква... Виховувати пізнавальний інтерес до живої природи довкілля.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Розповімо дітям про овочі, фрукти, ягоди», ігрові презентації «Четвертий зайвий», «Фрукти-овочі», ігрові пазли «Сонячна країна звуків [С] - [З]».

Хід заняття:

Скап-подорож з Вимовляйчиком по гарбузовій «родині». Вимовляйчик запрошує дітей на город і розповідає про різновиди гарбузів, їх особливості та інші овочі на городі.

Загадкові факти від Вимовляйчика:

- Жовтобокий карапуз йшов городом тай загруз,

Бо насіння стільки має, що аж боки розпирає. (Гарбуз)

ØЯка користь від гарбуза?

ØЯк збирати гарбузове насіння?

ØЯкі ігри з гарбузом ви знаєте?

ØДе використовують гарбуз?

Історія з «похідної торбини»

Гарбуз потрапив на наш континент з безліччю інших дивовижних заморських рослин, привезених мореплавцями Колумба з Америки. У давніх легендах розповідається, що гарбуз подарував людям бог Тан. Тож індійці вважали гарбуз божим даром, висаджували його насіння лише в певні дні з ритуальними урочистостями.

На відміну від інших овочів-прибульців, гарбуз потрапивши до Європи, відразу припав до смаку й посів почесне місце на баштанах та городах.

Завдяки підвищеному вмісту солей калію, гарбуз є добрим мочегінним засобом, корисний при серечно-судинних захворюваннях, хворобах нирок, печінки, підшлункової залози і жовчного міхура, сприяє виділенню із організму холестерину. Особливо його слід вживати при шлункових захворюваннях, хворим з підвищеною кислотністю.

Сік гарбуза вживають при безсонні. В протертому і звареному вигляді його включають в раціон хворих виразкою шлунка, гастритом, ожиріннях.

Гарбузовий відвар з медом добрий заспокійливий засіб, який вживають на ніч.

У вигляді компресів розтертий м'якуш гарбуза прикладають при екземах, опіках та висипах на шкірі.

Літературна сторінка:

Приказка:

ÿ«Круглий наче гарбуз».

Чистомовки-промовлянки:

Уз – уз – уз – виріс великий гарбуз.

Зи - зи - зи - вродили гарбузи.

За - за - за - смачна каша з гарбуза.

Ок - ок - ок - потрапив гарбуз у візок.

Ина - ина - ина - велика гарбузова родина.

Скоромовки:

На городі гарбуз загубив зелений вус.

Вже шукає півдня того вуса рідня.

***

На город заліз гарбуз, у землі засів, загруз.

Налетіла враз гроза й намочила гарбуза.

Зморщив лоба той гарбуз: «Ох, забув узять картуз...»

Загадки:

ЇЗакотився під пліт, в борозні дримає,

Свій смугастий живіт сонцю підставляє.

ЇЛіз Мартин через тин, сам переліз,

А голову на тині лишив.

ЇХодить по городу, великого роду,

Ноги, мов лопати, а сліду не знати.

Поетична сторінка:

В. Лучук «Гарбуз»

Вліз на пліт гарбуз без рук

Й зачепився там за сук.

Це б йому на землю сісти,

Та назад не може злізти.

***

М. Стельмах «Гарбуз»

Трипудовий гарбуз на городі загруз.

А на цей гарбуз сів з дітьми чорногуз.

Каже він до діток: - Сіли ми на горбок. -

І незна чорногуз, що він сів на гарбуз.

***

Майстер-шеф від Вимовляйчика:

«Суп молочний з гарбузом»

¼ частина середнього гарбуза, четвертинка батона,

1 л молока, 1 ст. л. вершкового масла, сіль.

Четвертинку свіжого гарбуза обчистити. Нарізати однаковими кусочками і скласти в каструлю. Налити води, щоб покрила гарбуз, накрити кришкою і поставити на вогонь. Коли закипить, відцідити і залити 2-3 склянками гарячого молока, покласти м'якушку з четвертинки батона і зварити. Протерти масу через друшляк і розвести рештою кип'яченого молока. Коли закипить, покласти в суп вершкове масло й посолити. Смачного!

Заняття 5

«Золоті велетні і у полі...»

Мета: продовжувати вправляти дітей в правильній артикуляції свистячих звуків [с]-[з] та їх вживанню в повсякденному мовленні.

Ознайомити дітей з новою рослиною – соняшником, його зовнішнім виглядом, користю, що приносить рослина. Розвивати пізнавальну активність, увагу, мислення. Збагачувати словниковий запас. Виховувати любов до природи.

Матеріал: планшет, мобільний телефон, ілюстрації з зображенням соняшників в різні пори росту, мовний матеріал, ігрові пазли «Сонячна країна звуків [С] - [З].

Хід заняття:

Дзвонить телефон.

- Друзі, я потрапив у біду! Я заблукав! Я не знаю де знаходжусь! Навколо мене лише рослини-велетні з жовтими шапками! Мені страшно, ДОПОМОЖІТЬ мені знайтись!

- **Логопед:** Діти, вирушаємо на допомогу? Але для початку зробимо розминку! (Самомасаж рук, обличчя, артикуляційні вправи, вправи для розвитку фонематичного слуху).

- Ось і перша підказка від Вимовляйчика:

Загадкові факти від Вимовляйчика

На сонечко я схожий

І сонечко люблю

До нього повертаю

Голівоньку свою. (Соняшник)

ØЧим корисний соняшник?

ØЯк збирати соняшникове насіння?

ØДе використовують соняшкову олію?

ØЯкі має соняшник лікувальні властивості?

Дзвінок Вимовляйчика.

- Дякую вам, друзі, я зрозумів, що я не заблукав, а лише знайшов те, що шукав!

Історія з «похідної торбини»

Батьківщина соняшника - Південна Америка, Мексика. В Європу завезли його іспанці в 1510 році. Пізніше рослину почали культивувати, як декоративну, красиву золотисту велетенську ромашку. Ботаніки називають її квіткою сонця. До нас його завіз цар Петро I.

Зараз соняшник — основна олійна рослина в нашій країні. В насінні соняшника майже 52 відсотки жирного масла. Є в ньому білки, вуглеводи, дубильні речовини, органічні кислоти. Соняшnikова олія має не тільки високі харчові якості, але й лікувальні. Олія сприяє виведенню з організму холестерину, запобігає відкладанню його в судинах. Соняшnikова олія, відповідно, має антисклеротичну дію.

Кошки обмолоченого соняшника в медицині використовують для зв'язування солей важких металів в шлунково-кишковому тракті при отруєннях. Свіже насіння соняшника рекомендують використовувати при алергії (кропивниці), малярії, бронхіті.

З лікувальною метою використовують яскраво-жовті краєві квітки і молоді листочки рослини, зібрані в початковий період цвітіння. Діє як спазмалітик, очищає шкіру від висипань. Застосовують при екземі, нейродерміті, кропив'янці, при фурункульозі, як проти рецидивний засобів при псоріазі.

Проціджений настій пелюсток соняшнику (2 столових ложки на 300 мл. окропу, на стояти протягом 2 год.) використовують для обполіскування волосся щоб підтримувати їх русявий колір.

Літературна сторінка:

Про дивовижну квітку сонця - соняшник, існує багато легенд і давній переказів. Ось одне із них.

АВТОР: О. БЕРНИК

«Хто такий соняшник?»

Спочатку земні рослини не мали квіток. Високі дерева, велетенські трави покривали гори, степи, долини. Та куди не глянь жодної квітки!

Звернулися дерева, чагарі, трави до Сонця:

- Полум'яний батьку! Ти запалюєш у грозівій хмарі багатобарвну

райдугу, прикрашаючи небо. Подаруй і нам дещицю тих барв.

Замислився господар денного Неба. Довго мовчав. Не міг придумати, чим зарадити рослинам на далекій землі.

Озвався син Сонця, золотоволосий принц:

- Я піду на землю та й оздоблю зелень барвами райдуги.

- Це небезпечно, - тривожно відповів батько. - Покидати сонячну оселю

не можна безкарно. Розпорошившись на далекій планеті, ти можеш не повернутися до рідного дому...

- Я все одно піду, - затявся на своєму золотоголовий принц. - Ти даруєш

радість Усесвітові, а я хочу подарувати її деревам і травам.

Зітхнув батько, проте, що мав робити, - згодився.

Прилетів син Сонця до землі, веселковим колесом почав обходити світ. І затріпотіла природа від блаженства.

Велетенськими запашними квітами вкрилися магнолії, ніжно усміхнулася рожевими пелюстками на лузі шипшина, срібно дзвінко заспівали серед трав блакитнооокі дзвоники, небесними вічками глянули на світ незабудки-братици, сором'язливо захиталися на вітах білі гвоздики...

Безліч квітів покрили безмежні простори, ніби різнобарвна ріка розлилася по землі, одухотворяючи природу, відкриваючи людям світ краси й творчості.

Зупинився сонячний принц та й глянув навкруги. А побачивши плоди своєї праці, щасливо засміявся. Махнувши полум'яними крильми, хотів було вернутися додому. Та де там! Витративши силу на творення квітів, він віддав свою силу землі, тож не зміг уже повернутися до осяйної оселі батька.

Заридав самотній Ярило у небі, ховаючись за темний обрій. А знесилений принц упав на землю, заливаючись гіркими слізьми. На світанку він встав, напружив усі сили, щоб полетіти, коли з'явиться Сонце, але зміг лише підняти назустріч батькові своє пломеніюче обличчя.

З тої пори цар-квітка, золотоголовий соняшник, невідступно дивиться на схід: батько обіцяв йому в прийдешньому поверненні до рідної осяйної оселі.

Запитання до тексту:

- Для чого син сонця прилетів на землю?
- Якою стала земля завдяки зусиллям золотоголового принца?
- Яке горе стало з принцом після цього?
- На що перетворився сонячний принц?

Прислів'я та приказки:

ÿ«Соняшник повно всміхається – то скоро літо кінчається»
ÿ«Стоїть гарний парубок, як соняшник у цвіту».

Загадки:

ÿПарубійко я вродливий, дуже гарний, не шкодливий,
І росту собі на волі – на городі і у полі,
Квіт до сонця повертаю, за те й назву собі маю.
ÿНа кожному городі побачите мене.
І всі із мене їли насіннячко смачне.
ÿРосте хлопчик гарненький на городі в мене:
Чорні очі, жовті вії, капелюх зелений.

Чистомовки - промовлянки:

Те - те - те - квітка сонця росте.

Ях - ях - ях - який красивий сонях!

Хів - хів - хів - поле соняхів.

Я - я - я - знайду сонях Я!

Поетична сторінка:

М.Пономаренко «Соняшник»

Сьогодні на городі сталось диво з див!

Це соняшник цибатий вії розтулив.

Здивовано розглянув усе, що тут росте,

А потім задивився на сонце золоте.

О. Орач «Соняшник»

На осонні соняшник підроста.

Голову за сонечком поверта.

Дивиться він сонечку просто в очі –

Щось до мами-сонечка мовить хоче.

І. Січовик «Соняшник»

Серед поля стоїть хлопчик по коліна у траві.

Позолочений віночок має він на голові.

І до вечора за сонцем обертається навкруг...

Здогадалися ви, хто це? І як зветься сонця друг?

А. Камінчук «Золотисте ситечко»

Покотилось в літечко.

Загляда в віконечко,

Наче справжнє сонечко.

На городі в нас росте

Сонце ясне, золоте, жовте око, жовті вії,

Та чомусь воно не гріє.

В. Бойченко «Сонях»

Сонях виріс на осонні вільно та розлого.

Одягнув чубатий сонях бриля золотого.

Вийшла осінь із діброви – сонях похилився,

П.Ребро «Соняхи»

На городі, в гарбузинні

Соняхи, мов хлопчаки,

Ловлять сонячне проміння

В золоті свої шапки.

Бриль за обрій вечоровий сонцем покотився.

Дідусем стоїть вусатим соняшник осінній,

Хлопчикам-горобеняткам роздає насіння.

Жовте око, жовті вії, та чомусь воно не гріє.

2 - й LOGO-пазл

«Чарівна країна звуків [Ш] - [Ж]»

Мета: Вправляти дітей у свідомому правильному вживанні шиплячих звуків [Ш-Ш`] - [Ж-Ж`], закріпити знання про місце їх творення. Активізувати та розширити словниковий запас. Систематизувати знання дітей про рослинний та тваринний світ Поділля. Вчити практично використовувати здобуті знання, сприяти розвиткові пізнавальних процесів. Виховувати любов та зацікавленість до природи рідного краю.

Матеріали: планшет, мобільний телефон, ігрові пазли «Чарівна країна звуків [Ш] - [Ж]», ілюстративний матеріал та мовний матеріал з теми, відеопрезентації «Історії Вимовляйчика».

АВТОР: ЛЮБОВ ТКАЧ

«Пригоди Вимовляйчика в Чарівній країні звуків [Ш] - [Ж]»

(Казка)

Ця пригода трапилась одного теплого весняного вечора. Вимовляйчик сидів на лавці біля свого будиночка, і раптом почув дивну суперечку, настільки дивну, що ледь зрозумів про що йдеться!

- Я кажжжу, що я найчарівніша! - проспівав мелодійний голос.

- Ні! Я найчарівнішший! - прошипів тихий голос.

- А я вам к-ква-кажу, що я найква-ква-а-а-чарівніша та найква-ква-а-а-розумніша! - почувся неприємний скережіт. Вимовляйчик уважно придивися і у темряві побачив незвичайну картину: перед будиночком біля квітника зібралися бджола-Жалючка, вуж-Важний та жаба-Жаднючка та сперечалися між собою.

- Друзі, - здивувався Вимовляйчик, - ви хто і звідки? Чому сперечаєтесь?

- Ми хочемо визначити, хто з нас в Чарівній країні найрозумніш-ш-ший! - відповів вуж-Важний. Жаба-Жаднючка відповіла: - І хто най-ква-ква-а-а-красивіший!

- А хто най-бж-бж-бж-чарівніший! - проспівала бджола-Жалючка. Незвичайна кампанія розповіла Вимовляйчику, що вони жителі Чарівної країни звуків [Ш]-[Ж]. В їх країні кожен мешканець має незвичайні здібності, але останнім часом у них поселилася тітонька Злючка, яка пересварила всіх мешканців Чарівної країни. Ось тому друзі сперечаючись потрапили до квітучого двору Вимовляйчика.

- Друзі, я хочу допомогти повернути в вашу країну мир та дружбу! Але, як потрапити в вашу країну? - запропонував здивований хлопчик-Вимовляйчик.

- Це дуже просто, - відповів вуж-Важний - необхідно промовити чарівні слова: ЖА-ЖО-ЖУ

ЖА-ЖО-ЖУ

ЖА-ЖО-ЖУ -

З усіма я дружу! Всім країну Чарівну покажу! - і тричі плеснути в долоні.

Вимовляйчик з новими друзями промовив чарівні слова та плеснув тричі в долоні ... і в мить мандрівники перенеслись в Чарівну країну. Що ж там творилось!!! Всі мешканці сперечались, кричали один на одного, дражнилися... це був ЖАХ!!! Але серед цього гаму найщасливішою почувалася тітонька-Злюка. Тоді Вимовляйчик запропонував тітоньці-Злюці влаштувати змагання в красномовстві; хто переможе той і буде Володарем Чарівної країни. Всі жителі Чарівної країни раптом завмерли і пригадали, чому їх країна має таку красиву назву і почали готуватися до змагань. Тітонька-Злюка, ой як не

хотіла та боялася змагань і намагалася залякати мешканців, навіть, створила свою команду прихильників (Шипшинка-Колючка, Колька-Колючка та Шимпанзе-Кричалкін) і теж готувалася до важливого дня змагань.

Ось і наступив довгоочікуваний день змагань у красномовстві! Всі мешканці Чарівної країни прийшли на головну площу, Чарівних перетворень і надаючи тітонці-Злюці жодного шансу на перемогу разом промовили чарівні вірші, які мали перенести Злюку в її країну Злості та невихованості:

Ша - ша - ша - Чарівна країна наша!

Шо - шу - шу - Всім я радість приношу!

Жа - жо - жість - В Чарівній країні - всі дружіть!

Женем - женем - женем - Тітоньку-Злюку дружно проженем!

І сталося диво в Чарівній країні: тітонька Злюка раптово зникла, а її команда, раптом, пригадала, що Колька-Колючка це Їжак-Добряк, Шипшинка-Колючка це Шипшинка-Здоровинка, а Шимпанзе-Кричалкін - Шимпанзе-Співалкін. Всі мешканці Чарівної країни звуків [Ш]-[Ж] щиро дякували Вимовляйчику за сміливість та винахідливість у допомозі. За допомогу друзі допомогли маленькому мандрівникові наповнити його похідну торбину лікарськими рослинами та цікавими історіями своєї країни. Але найбільшим подарунком для Вимовляйчика стала звістка про те, що його старі знайомі Вуж, Жаба та Бджола не вихваляються у своїх талантах, а мирно та дружно зайнялися буденними справами.

Вимовляйчик, закинувши похідну торбину з подарунками на плечі, промовив чарівні слова:

ЖА-ЖО-ЖУ

ЖО-ЖА-ЖУ

ЖА-ЖО-ЖИ -

З усіма на світі ти друзи! Країну Чарівну покажи! Тричі плеснув у долоні - і вмить опинився у своєму квітучому саду біля будиночка.

Був уже вечір, хлопчик дуже стомився тому поспішив до своєї домівки відпочивати.

Орієнтовний мовленнєвий матеріал логопедичний занять для диференціації та автоматизації шиплячих звуків

«Врятовані з холодного полону»

Заняття 1

Мета: Вправляти дітей в правильній артикуляції шиплячих звуків [Ш]-[Ж] та їх вживанню в повсякденному мовленні. Систематизувати знання дітей про птахів, зокрема журавлів, їх характерні особливості. Розвивати діалогічне та монологічне мовлення, пізнавальні процеси, мовне дихання. Виховувати любов до природи; бажання розмовляти правильно та красиво.

Матеріали: планшет, мобільний телефон, демонстраційний матеріал «Розповімо дітям про птахів України», відео презентації «Перелітні птахи України», ігрові пазли «Чарівна країна звуків [Ш] - [Ж]», мовний матеріал з теми.

Хід заняття:

На планшеті лине дзвінок. Це Вимовляйчик вийшов на скап-зв'язок.

- Друзі, я запрошую вас познайомитись з птахами, яких я врятував з холодного полону. А які це птахи ви дізнаєтесь коли переглянете відео-загадку та відгадаєте мої загадкові факти.

Загадкові факти від Вимовляйчика:

Довгі ноги, довгий ніс.

Прилетів — обід приніс:

Смачних жабеняток

Для своїх маляток. (Журавель)

ØХто такі журавлі?

ØЧому люди оберігають журавлів?

ØЯку користь приносять людям?

Історія з «похідної торбини»

Журавель - розумний і завбачливий птах. Є безліч легенд і казок про цього птаха. Наприклад, є відома [легенда](#) про походження журавля з людини. Бог перетворив людину в цього птаха за неслухняність, коли він заглянув без його дозволу в мішок з різними зміями. От змії звідти й вилізли. Отож болотний птах і повинна тепер збирати цих плазуючих

Журавель... Люди старшого віку згадують своїх близьких, рідних. Згадують усіх, хто закривавленим птахом поліг на поле бою. Біля одного міста я бачив пам'ятник. Над плитою із червоного граніту кружляє журавлина згряя,

десять сталевих птахів. Один журавель лежить унизу на кам'яній плиті. Смертельно поранений птах назавжди відстав від своїх товаришів і зі смутком дивиться їм вслід. Ніколи вже не злетіти йому. Так само вже не піднятися тим, хто поліг на поле бою в роки минулої війни. Вони загинули, щоб зберегти життя на землі

Журавель також є символом України. Ті люди, які назавжди покинули рідну Батьківщину, із сумом згадують Україну. І насамперед, згадують журавлів.

Здавна існує дружба між людьми й журавлями. Старі люди говорять, що в будинку, на якому оселилися журавлі, будуть панувати добро й згода. А з якою радістю зустрічаємо ми цих красенів, коли вони вертаються з далеких країв. І скільки смутку в нас на серці, коли вони летять у теплі краї.

[Літературна сторінка](#)

АВТОР: ОЛЕНА ПЧІЛКА

ЖУРАВЕЛЬ ТА ЧАПЛЯ

Казка

Був собі Журавель, і подумав він оженитися. «Кого ж би то взяти? Візьму чаплю! - думає Журавель, - вона мені по мислі, якраз для мене!»

От приходить до Чаплі, та й каже.

- Ні, щось я не маю охоти за тебе іти!

- Ну, як не маєш, то не маєш, Бог з тобою! - каже Журавель, і пішов собі.

Але згодом роздумалася Чапля, приходить до Журавля та й каже:

- Знаєш що? Я вже роздумалася і вже хочу йти за тебе!

- А, - каже Журавель, - ти роздумалася? І я тепер роздумався - не хочу вже тебе брати!

- Ну не хочеш, то й цур тобі, - каже Чапля, пішла така розгнівана.

Тим часом Журавель, як почав знову думати, - розміркувався, іде знов до Чаплі:

- Вибачай, - каже, що я тобі так тоді відказав. Тепер я надумався і хочу-таки тебе брати.

- А! - каже Чапля. - Ти надумався? І я «надумалась», що мені за тебе не йти! Як-то можна: я, молода, сама до тебе приходила, а ти мені так прикро відказав!

Та щоб я після цього пішла за тебе? Ніколи в світі! Іди з очей!

Пішов Журавель. А Чапля, як почала думати, як почала думати, та й стала жалкувати: «Що се я, дурна, зробила? Нащо я Журавлеві відмовила? Ну, чи ж добре отак самотою жити, без господаря в хаті? Він же приходив, перепрошував! Піду, скажу йому, що вже згоджуюсь!»

Пішла Чапля: здибалася, мовби несподівано, з Журавлем та й каже йому, що от, мовляв, роздумалася, піде вже за його.

Куди там! Журавель уже і не думає її брати:

- Що ж се, - каже, - таке? Ти мені вже двічі гарбуза дала, та щоб я знов тебе сватав? Не хочу!

- Ну, не хочеш, то нехай же ти згинеш! - каже Чапля. - Вже тепер і не думай, і слова мені не кажи ніколи про своє сватання! Нехай тобі абищо!

Пішов Журавель, пішов, а згодом знов почав думати: «Отже, таки одружуся! Що ж так бурлакувати - без вірної дружини, та без господині в хаті! Недобре! Піду до Чаплі, перепрошу її гарненько, може, піде».

Пішов, але Чапля таки затялась, не хоче! А через якийсь час каже, що вже пристає! Ну, коли ж знову Журавель не хоче її брати! А там, дивись, знов Журавель іде свататися, так уже Чапля не хоче!

І так вони все ходять та ходять, а побратися ніяк не можуть: коли одно «надумається», то друге «роздумається», та й нема згоди.

От так і ходять до сеї пори!

[Платон Воронько](#)

ОБЛІТАВ ЖУРАВЕЛЬ

Облітав журавель
Сто морів, сто земель,
Облітав, обходив,
Крила, ноги натрудив.
Ми спитали журавля:
- Де найкраща земля?
Журавель відповідає:
- Краще рідної немає!

Чистомовки-промовлянки:

Ель - ель - ель - довгоногий журавель.

Жу - жу - жу - журавлеві розкажу!

Ель - ель - ель - облітав журавель.

Улю - лю - улю -лю - рідну землю я люблю!

Скоромовки:

Наболоті журавель жувавжуравлину,
А у лісіїжачок - живильнуожину.

Журавель шукає броду -
Жабенятко - скік у воду.
Жук до жаби: "Жу - жу - жу!
Журавлеві розкажу!"

Заняття 2

«Пригоди бджолиної родини»

Мета: Вправляти дітей в правильній артикуляції шиплячих звуків [ш]-[ж] та їх вживанню в повсякденному мовленні; познайомити дітей з лікувальними властивостями продукту бджолиного виробництва, зокрема - меду, його впливом на здоров'я дітей. Ознайомити із способом отримання ліків від застуди. Розвивати діалогічне та монологічне мовлення, мовне дихання, пізнавальні процеси. Виховувати любов до природи та позитивне ставлення до власного здоров'я, бажання розмовляти красиво та правильно.

Матеріал: планшет, мобільний телефон, мовні матеріали про пасіку та бджіл, ігрові презентації та ігри з проблеми, ігрові пазли «Чарівна країна звуків [Ш] - [Ж]».

Хід заняття:

Лунає телефонний дзвінок. Вимовляйчик просить зв'язку з юнатами, щоб допомогли відгадати, куди він потрапив?!

- Друзі, я не знаю, що зі мною трапилось? Я гуляв по квітковій галявині, любувався квітами, збирав собі до дому букетик квітів, як раптово до мене прилетіла якась комаха, хотіла мене вжалити, я втікав від неї і тут.... Раптом все стало таким дивним, великим!!! Якийсь велетень мене вхопив і вкинув до величезного замку... Допоможіть мені розібратися: Що? Чому й навіщо?

Загадкові факти від Вимовляйчика

Дуже працю поважаю,

Усе літо я літаю,

Із поля до гаю,

Збираю медок

Із різних квіток.

Кого не злюблю,

Того жалом колю!

ïЧому не можна їсти багато меду?

ïДля якої тварини мед є найулюбленішими ласощами?

ïЯкі лікувальні властивості має мед?

Історія з «похідної торбини»

У давні часи, багато народів приписували меду божественне походження, цей продукт вважався даром божим. Якщо згадати історію, то наприклад, стародавні греки вважали, що мед ця їжа богів з Олімпу, саме медом, з надання були вигодувані Діоніс і Гермес. Якщо уважно почитати біблію, то там можна знайти приблизно таке, по землі обітованої "тече молоко й мед". Оспівують мед і скандинавські поети, і стародавні єгиптяни. Про цілющі властивості чудо-дару природи меду відомо ще з часів Гіппократа.

Народна медицина рекомендує використовувати мед при наявності дуже багатьох хвороб, таких, як захворювання верхніх дихальних шляхів, простудні захворювання (мед з соком лимона: 1 лимон + 100 грамів меду всередину 3 рази в день по чайній ложці); при захворюваннях серця (вживання внутрішньо у середньому в добу 70 грамів меду протягом 1-2 місяців, при необхідності курс лікування повторюють); при захворюваннях органів травлення (при виразковій хворобі приймати мед за 2 години до їжі або через 3 години після їжі 3 рази в день по одній чайній ложці, запиваючи водою). Медом лікують хвороби печінки, захворювання нервової системи (склянку води з розчиненою в ній однією столовою ложкою меду, випитий на ніч, забезпечує хороший сон). При лікуванні шкірних захворювань, особливо ексудативного діатезу у дітей, на запалене місце накладають пов'язку з медом.

Літературна сторінка:

Прислів'я та приказки:

ïДо роботи «ох», а їсти медок – за трьох.

ïДе той мед візьметься, як дощі не вщухають.

На язичі - мед, а на серці – лід.

ïМед їсти – у вулик лізти.

Загадки:

Солодкий та не цукор,

Липкий, та не цукерка...

Чистомовки-промовлянки:

Ідь - ідь - ідь - любить мед ведмідь.

Ед - ед - ед - солодкий мед.

Ом - ом - ом - млинці з медом.

Ам - ам - ам - всім я меду дам.

Ай - йа - ай - з медом чай.

Казка

Млинці з медом

Українська народна казка Подніпров'я (Наддніпрянщини)

В давні - прадавні часи жив собі чоловік-брехун. Обманювати всіх було його основною справою. Якось, ідучи селом, він побачив гурт хлопчаків, які грали в довгої лози. Хлопці так захопилися грою, що навіть не помітили, як брехун наблизився до них. Тому і не привіталися. «Ну й невиховані! - подумав брехун.

- Ось постривайте, я вам зараз утну!»

- Гей, хлопці! Погратися ви можете і пізніше. Гра від вас не втече, а от млинці з медом ви можете не скуштувати.

- Млинців?

- Так. У сусідньому селі побудували млин. Напекли млинців і всім роздають. Біжіть хутчіш і вам дістанеться. Я щойно звідтіля. Ох і наївся! Аж млосно мені, - мовив брехун і непомітно облизав губи, от вони й заблищали, наче від меду.

Перезирнулися хлопці. «Ця людина правду каже, он як губи вилискують», — подумали і, здіймаючи куряву, майнули у сусіднє село.

Посміхнувся брехун, що так спритно обвів навколо пальця невихованих хлопців, і тільки-но хотів був рушити своєю дорогою, як подумав: «А чому вони так швидко побігли, га? Може, і справді млинці роздають? Треба і мені встигнути, поки всім не пороздавали».

Зняв свої капці, узяв їх під руку і помчав слідом за хлопцями.

Майстер-шеф від Вимовляйчика

Морква з медом

Моркви – 450 г, меду – 20 г, вершків – 25 г. Моркву почистити, натерти на тертушці, змішати з медом і подавати на стіл, попередньо поливши збитими або свіжими вершками. Можна додати горіхів, що надасть салату незабутнього смаку.

«В колючих теренах шипшини»

Заняття 3

Мета: Вправляти дітей в правильній артикуляції шиплячих звуків [Ш]-[Ж] та їх вживанню в повсякденному мовленні. Систематизувати знання про лікувальні та характерні особливості шипшини; продовжувати вчити практично використовувати набуті знання. Розвивати діалогічне та монологічне мовлення, пізнавальні процеси, мовне дихання. Виховувати любов до природи; бажання розмовляти правильно та красиво.

Матеріали: планшет, мобільний телефон, демонстраційний матеріал «Розповімо дітям про дерева та кущі України», відео презентації «Дерева та кущі України», ігрові пазли «Чарівна країна звуків [Ш] - [Ж]», мовний матеріал з теми.

Хід заняття:

Скайп-зв'язок з Вимовляйчиком:

Вимовляйчик: - Малята, я хочу розповісти вам цікаву історію яку мені переповіла моя знайома Сойка. Ось послухайте:

...Якось розгнівалася Троянда на Шипшину, звинуватила її в тому, що вона їй сонце затуляє, що тінь від неї попадає на Троянду.

- Знаєш що, сестро! Ходімо до матінки Покрови.

Розповімо їй нашу біду і попросимо щоб вона нас розсадила. Богиня наша добра. Вона нам допоможе. Мені соромно за себе: адже я вам своїм ростом до лиха спричинилася...

І став рід розових перед зелені очі богині рослинності Покрови. І мовила невеличка блідо-рожева троянда:

- Паніматко наша! Ми прийшли не скаржитися тобі на нашу сестру

Шипшину, а просити тебе - або нас пересади від неї, або її від нас: сонце нам затуляє своїм зростом. Поглянь на мене, яка я немічна. І замовкла, безсило звісивши додолу свою голівку-квітку, єдину на все куценьке стебло.

- Так, паніматко. Бачиш, я вже й не витка, а ріденькою стала. Сил, щоб витися, не вистачає. Тепла немає, - хитнула тоненькою головою жовта голівка виткої троянди.

- Ти, богине, створила мене не дуже вибагливою, але мій квіт змізернів без сонця. Ти наша мати, паніматко, а сонце - наш батько. Дітям без батьківського тепла також важко жити, - мовила блакитна троянда.

- І я такої ж думки, - шелеснула червона квітка.

Але Покрова не поспішала. Вона пригладила свої зелені ялинові коси, поправила на собі вербовий одяг, уважно подивилася на Шипшину й мовила:

- Послухаймо, діти, й Шипшину!

- Горе, матінко, їхніми устами мовить. Добре мені з ними, з моїми сестрами. Я все гадала, що своїм дужим тілом холодний північний вітер до них не пускаю і зовсім забула, що і сонце також затуляю. Відсади мене від них. Коли сонця вдосталь нап'ються, то дужими стануть. А я віддалік собі стану й любитиму їх у розмаю, бо вроди своєї не маю.

- Гарно говориш, дочко, розумно й без зла. Покрию тобою місця біля доріг, в яру над струмочками, на узліссі, посаджу по дві чи по три рядочком. Хто у мої володіння не йтиме, то тебе зустрине. Вроди, кажеш, своєї не маєш...

І Покрова знову замислилась...

Стало тихо-тихо: все, що росло навкруг, хотіло почути, якою красою наділить богиня добру й розумну Шипшину.

- Ось яку красу віддам тобі, доню, - весело мовила Покрова. - Прикрашу твоє колюче тіло червоними ягодами. Ти будеш не тільки красивою, а й корисною. Будеш завжди щедрою і доброю до людей. А колючки хай будуть з тобою. Краса не повинна бути м'якою: її люди замажуть доторками, обірвуть спочатку квіти, а потім і обламають гілки. А з колючками ти житимеш і прикрашатимеш землю вічно.

Поклонилися квіти Покрові. Троянди повернулася на старе місце, а Шипшина - на узлісся, в яри, чагарники в придорожні рови. І нині її можна

побачити скрізь в Україні.

Вимовляйчик: - Мені дуже сподобалася ця дивовижна історія про шипшину. А вам? Я хочу більше дізнатися про цю лікарську рослину. Тож допоможіть, будь ласка, мені зібрати цікаву та корисну інформацію про колючу лікарку - шипшину.

Для початку знайдіть підтвердження моїм загадковим фактам.

Загадкові факти від Вимовляйчика:

Ø Шипшина - трава, дерево чи кущ?

Ø Для яких квітів шипшина старша сестра?

Ø Що у шипшини цілюще? Чим корисна?

Ø Про які народні способи лікування шипшиною вам розповіли батьки?

Історія з похідної горбини

Шипшина (дика троянда) — кущ заввишки 1,5-2,5 м, гілки її вкриті міцними гачкуватими колючками — шипами, через що вона й одержала свою назву. Це надійна зброя шипшини, без якої, можливо, вона б і не вижила: надто багато рук тягнеться до чудових квітів і плодів, які є ласощами для багатьох лісових мешканців.

Восени з гарних і великих квіток шипшини, типових для родини розових, розвиваються яскраво-червоні соковиті плоди. У цей час під ласкавим промінням осіннього сонця кущі шипшини ніби загоряються яскравим полум'ям. Складається враження, що кожна гілочка прикрашена численними червоними ліхтариками. Плоди округлої або веретеноподібної форми рубіновими краплями висять на кущах до морозів. Вони містять величезну кількість дрібних насінин-горішків, густо вкритих щетинистими волосками.

Листки у шипшини з обох боків голі, пилчасті, чергові, непарноперисті, з сімома, рідше дев'ятьма листочками. Шипшина росте на сухих і змитих ґрунтах, не боїться посух і морозів. В степовій зоні її можна побачити там, де ніякі інші деревні породи і чагарники рости не можуть. Здається зовсім змита і суха земля, навіть бур'яни на ній не ростуть, а шипшина зачепилася корінням, росте, цвіте і плодоносить. Отже, шипшина невибаглива і стійка проти всяких незгод. В кондитерській промисловості із шипшини виготовляють драже і цукерки.

Виготовлення ліків:

Сьогодні ми будемо виготовляти ліки від застуди із плодів шипшини. Для

цього візьмемо термос (посуд що довго зберігає тепло). На дно посуду покладемо ягоди шипшини і заллемо їх окропом. Будемо настоювати цілу добу. А завтра покуштуємо смачний та корисний настій шипшини.

Літературна сторінка:

Загадки:

ÿЧервона кожушина,

Всередині вітамінка –

Хто хоче зірвати,

Той поколеться.

ÿКучерявий кущ на кручі

має пазурі дряпучі,

Хто по квіти потовпиться

за того він ухопиться.

Як дряпне – ані руш!

Відгадайте: що за кущ?

ÿСтоїть зелений кущик,

Зачепиш – вкусить.

ÿВосени, як скину листя, ягідками приберусь.

Кожна гілка – як в намисті.

Для троянди я матусею зовусь.

Поетична сторінка:

«Шипшина» М. Познанська

Дуже прості в мене квіти, але ніжні й запашні.

Люблять бджоли їх і діти – колючки їм не страшні.

Восени, як скину листя, ягідками приберусь –

Кожна гілка, мов в намисті, я шипшиною зовусь.

*** **

П. Ребро «Шипшина»

Шпак шипшину не клює -
Й так здоров'я в нього є.
А цілющий чай з шипшини -
Це здоров'я для людини .

І. Складаний «Шипшина»

- Ой пишная шипшино,
ти про що шепочеш?
Може мене квітоньками
дарувати хочеш?
- Пошануй, тебе прошу,
не руш мого цвіту.
Почастую ягідками,
як відшумить літо.

Чистомовки-промовлянки:

На - на - на - шипшина.

Шина - шина - шина - лікарська шипшина.

Шину- шину - шину - не ламай шипшину.

Ай - ай - ай - шипшиновий чай.

Йй- йй - йй - вітамінний напій.

Майстер-шеф від Вимовляйчика:

«Вітамінний напій»

1-2 чайні ложки меду, 1 чайна ложка сиропу шипшини,
лимонний сік за смаком, 1 склянка кип'яченої води.

До склянки кип'яченої води додати меду, сиропу шипшини та сік лимону за смаком. Смачного!

З - й LOGO-пазл

«Країна працюючих звуків [Р]-[Л]»

Мета: Вправляти дітей у свідомому правильному вживанні сонорних звуків [Л-Л'] - [Р-Р'], закріпити знання про місце їх творення. Активізувати та розширити словниковий запас. Систематизувати знання дітей про рослинний та тваринний світ Подільського краю. Вчити практично використовувати здобуті знання, сприяти розвиткові пізнавальних процесів. Виховувати любов та зацікавленість до природи рідного краю.

Матеріали: планшет, мобільний телефон, ігрові пазли «Країна працюючих звуків [Л] - [Р]», ілюстративний матеріал та мовний матеріал з теми, відеопрезентації «Історії Вимовляйчика».

АВТОР: ЛЮБОВ ТКАЧ

«В пошуках скарбів Країни працюючих звуків [Р] - [Л]»

(Казка)

Як вам відомо, мої любі друзі, у хлопчика-Вимовляйчика було багато друзів, тому що він завжди готовий допомогти та і мандрує різними країнами він часто, ось і трапляються з ним різні дивовижні історії. Одну з цих історій я вам сьогодні розповім...

Отже, Вимовляйчик щойно повернувся з гостин від своєї бабусі-Звуковусі (пам'ятаєте?) і розповідав своїй матері про пригоди, як несподівано посеред кімнати з'явився маленький гном і метушливо почав бігати, начебто щось не міг знайти...

- Ти хто? І кого чи що шукаєш?- запитала матуся Вимовляйчика.

- Ой! - підстрибнув від несподіванки гном, - Я гном-Трудівник, працююча пані, я шукаю знаменитого Мандрівника на ім'я Вимовляйчик! Лише він може допомогти нам знайти втрачені скарби Працюючої країни. - стурбований гном-Трудівник розповів Вимовляйчику та його матері, як в їх країні з'явилася тітонька-Злюка (Ви ж пам'ятаєте її, малята) і на мешканців країни напали пані-Ледарка та пан-Зневага. - Допоможіть нам!!! - заплакав маленький Гном.

- Не хвилюйся, - втішили незвичайного гостя Вимовляйчик та його матуся, - ми щось обов'язково придумаємо. Матуся збрала Вимовляйчику його похідну торбину і друзі поспішили на пошуки скарбів Працюючої країни.

Йшли мандрівники чи довго чи недовго, як раптом на стежці побачили маленьку сопілку, яка співала дуже сумну пісеньку:

- Ля - ля - ля - загубило мене маля.

Ри - ри - ри - ти мене підбери!

Вимовляйчик підняв сопілку і поклав її до своєї торбини.

Вийшли друзі на лісову галявину і вирішили трішки перепочити, як раптом, прямо біля ніг Вимовляйчика упав птах, придивившись, гном впізнав в ньому свого друга Горобця Ри-Чика. Який розповів, що він рятувався від страшного кота на ім'я Рись. Так друзі заспокоїли горобця, трішки перепочили і помандрували далі.

Чи далеко чи близько йшли друзі, як раптом гном-Трудівник зупинився і показав рукою вперед, на горизонт, - Ось вона моя Працьовита країна! - але подивіться, вона оточена чарівною хмарою, яку наслали тітонька-Злюка, пані-Ледарка та пан-Зневага! Що ж робити?- занепокоїлись друзі. Вимовляйчик довго думав і промовив: - Здається, я знаю, як можна потрапити в Працьовиту країну, щоб нас не запідозрили!- і розповів друзям свій план.

Як і передбачав Вимовляйчик, друзі легко перехитрили пані-Ледарку та пана-Зневагу, вони подарували сопілку пані-Ледарці, сказавши, що сопілка легко присипає будь-кого і заспокоює будь-що, а це лише і потрібно тітоньці-Злюці; горобця подарували панові-Зневазі, сказали, що горобець уміє розмовляти. Промовляє лише слова-зневаги! - це ж скарб, а не птах! - втішився Зневага. А Вимовляйчику, який назвася Ледарчуком дозволили залишитись в країні та стати радником Капосних справ у тітоньки-Злюки (яка перебувала у відряджені по обміну негативом у Баби Яги). У друзів був час, щоб зібратися думками та сповістити друзів про допомогу.

Наступного ранку Вимовляйчик-Ледарчук порадив пані-Ледарці та пану-Зневазі, що необхідно зробити тітоньці Злюці сюрприз! Начебто, він підслухав розмову двох жителів, які мають ще приховані скарби! Якщо вони зберуть їх до приходу Злюки - отримають велику винагороду! Необхідно лише запросити гнома-Трудівника та гнома-Світляка, з їх ліхтариком та візком. Так і вирішили! Пообіді, до штабу Злюки, були викликані наші знайомі гноми з чарівним візком та ліхтарем (про чарівні властивості візка та ліхтаря, звісно, знали лише наші знайомі), було скликано всю громаду країни і наказано негайно віддати всі решту скарбів, які залишились, а не тоооо!!!!!!

Місцеві жителі з незадоволеним виглядом почали приносити свої незначні, але дорогі для них, скарби і класти у візок промовляючи дивні слова:

- Ба - ба - ба - зацвіте кульбаба.
- Она - она - она - прилетить ворона.

- Ець - ець - ець - зацвірінькав горобець.
- Ись - ись - ись - з лісу вийде рись.
- Вка - вка - вка - прилетіла ластівка.
- Лка - лка - лка - заспіває чарівна сопілка!

І тут трапились несподівані речі: сопілка, яка мала приспати будь-кого і заспокоїти будь-що, почала співати радісну веснянку-закличку:

***Пташок закликаю, до рідного краю!
Летіть Ластівоньки, вертайте Лелеки!
На вас ми чекаєм, веснянку співаєм!
Лю-лю-лю!
Лі-лі-лі!...***

Чарівна сопілка співала свою пісню, а горобчик Ри-Чик весело їй підспівував! І тут трапилось диво! Над Країною працюючих звуків розсіявся туман пана-Зневаги та пані-Ледарки, всі мешканці прокинулись від штучного сну тітоньки-Злюки, і почали співати кожен свою пісню:

- Ра - ра - ра - радісна пора!
- Лю - лю - лю - всіх я люблю!
- Ики - ики - ики - прилетіли метелики!...

...Але на цьому дивні перетворення не закінчувалися. Повітря в країні стало неначе прозоре, як кришталь і почало дивно світитися. Вимовляйчик не міг зрозуміти: що ж трапилось? - Гном-Трудівник відповів на його запитання - До нашої країни повернулися скарби! А скарби - це наші мешканці-трудівники. Кожен із них має свій скарб, свою неповторну пісню, і якщо хоча б одна пісня втрачається... Ви знаєте, що трапиться тоді..

Як почули про справжні скарби Країни працюючих звуків [Р]-[Л] пані-Ледарка та пан-Зневага вони так розлютились!!!!!!! Що луснули від образи. А вони хотіли отримати дорогоцінне каміння....

Знову Вимовляйчик знайшов собі вірних друзів та повну торбину цікавих історій, які і повідає нам з вами!

Орієнтовний мовленнєвий матеріал логопедичних занять для диференціації та автоматизації сонорних звуків [Р]-[Л]

«Кульбаба - золоті промені сонця»

Заняття 1

Мета: Вправляти дітей в правильній артикуляції сонорних звуків [Л]-[Р] та їх вживанні в повсякденному мовленні. Познакомити дітей з лікарською травою, що росте у нас під ногами - кульбабою. Ознайомити із способом

отримання ліків із кульбаби. Розвивати діалогічне та монологічне мовлення, увагу, дрібну моторику рук. Удосконалювати елементарні трудові навички. Виховувати охайність, дбайливе ставлення до природи.

Матеріали: планшет, мобільний телефон, демонстраційний матеріал «Трав'янисті лікарські рослини», ігрові презентації, мовний матеріал з проблеми, ігрові пазли «Країна працюючих звуків [Л] - [Р]».

Хід заняття:

З планшету лине дзвінок. Мандрівник-Вимовляйчик викликає юнатів на зв'язок.

Вимовляйчик: - Малята, я запрошую вас прогулятися весняними луками, в яких сонечко розгубило промені. І тепер куди не поглянь, скрізь на траві посміхаються до нас маленькі сонечка. А як вони зветься, ви дізнаєтесь відгадавши мої загадкові факти.

Загадкові факти від Вимовляйчика:

Сонечко в траві зійшло,

Усміхнулось, розцвіло.

Потім стало біле-біле

І за вітром полетіло. (Кульбаба)

- Вірно це королева луків – кульбабка. Друзі, я зібрав цікаву та корисну інформацію про – кульбабудля вас, але ви теж маєте попрацювати і знайти відповіді на мої запитання...

ØДе росте кульбаба?

ØЯкі кульбаба має лікувальні властивості?

ØЯку користь приносить людям ?

ØЩо виготовляють з квітів кульбаби?

Історія з похідної торбини:

Кульбаба - як лікарська рослина відома давно. Її використовували лікарі Древньої Греції, Древнього Риму. Цю загально відому рослину використовують і в китайській медицині.

Де тільки не зустрінеш її золоті квіти: на обочинах доріг, полях, лісах, в садках, серед скель, біля житла.

Ще старогрецький лікар Теофраст рекомендував кульбабу проти веснянок і печінкових плям на шкірі. У Середній Азії молочний сік коріння використовували для знищення бородавок. У Німеччині кульбабі приписували заспокійливі і снодійні властивості. А на Русі кульбабу взагалі вважали «життєвим еліксиром», що очищає кров, допомагає від жовтяниці і безсоння, лікує простуду, запалення, добре впливає на травлення. Ранньою весною з листя кульбаби готували салати, заздалегідь витримавши їх хвилин тридцять в сольовому розчині для видалення гіркоти, і навіть заквашували, як капусту, про запас.

Загадки від Вимовляйчика:

ÿКоли ріс - був як куля, вітер дмухнув - куля полетіла.

ÿРосте білий, а подує вітер - відлітає.

ÿОчок золотий на сонечко дивиться,

Як сонечко нахмуриться, очок зажмуриться.

ÿДівчинка тримала у руці

Хмаринку-пух на стебельці.

Як подуєш ти на нього - не залишиться нічого.

ÿПерший раз цвіла - жовтою була,

Як дозріла - побіліла,

Схопилась, полетіла знову десь рости

ÿ жовто зацвісти.

ÿГорів в траві росистій ліхтарик золотий.

Світив і враз - потух, перетворився в пух.

Поетична сторінка:

Н. Забіла «Кульбаба»

На леваду я пішла б, ціла купа там кульбаб:

Ніби сонечка малі посідали на землі.

Я нарвала б тих з квіток тай сплела б собі вінок.

Щоб і я була в вінку, наче квітка на лужку.

Тільки вранці квіти всі умиваються в росі.

Росяна травичка, змокнуть черевички.

К. Перелісна «Кульбаби»

Вчора трава зеленіла,

А кульбабок не було...

А сьогодні - гляньте, скільки

Їх, жовтеньких, розцвіло!

Ах, які вони м'якенькі,

Як притулиш до щоки!

Зробимо ланцюг великий

І на голови вінки!

Н. Красоткіна «Кульбаби»

Мов сонечка, чарівні квіти -

Кульбаби в лузі розцвіли.

Прийшли на луг маленькі діти

І з них віночки поплели.

Чистомовки-промовлянки:

Гу - гу - гу - росте кульбаба на луку.

Іт - іт - іт - в неї гарний жовтий цвіт.

Лі - лі - лі - жовті квіточки малі.

Ни - ни - ни - всіх нас радують вони.

Ту - ту - ту - з них віночок я сплету.

Ок - ок - ок - гарний вийшов вінок.

Майстер-шеф від Вимовляйчика

«Салат з листя кульбаби»

Візьмемо листя молоді кульбаби обдамо її окропом, аби видалити гіркоту. Покришимо листя, додамо дрібно посічені варені яйця, зелену цибулю заправимо сметаною і посолимо за смаком. На здоров'я!

«Малинова насолода»

Заняття 2

Мета: Вправляти дітей в правильній артикуляції сонорних звуків [Л] - [Р] та їх вживанні в повсякденному мовленні. Ознайомити дітей із цілющими властивостями малини. Вчити практично використовувати здобуті знання.

Розвивати діалогічне та монологічне мовлення, увагу, дрібну моторику рук. Удосконалювати елементарні трудові навички. Виховувати охайність, дбайливе ставлення до природи.

Матеріали: планшет, мобільний телефон, демонстраційний матеріал «Розповімо дітям про ягоди», ігрові презентації, мовний матеріал з проблеми, ігрові пазли «Країна працюючих звуків [Л] - [Р]».

Хід заняття:

Скайп-зв'язок з Вимовляйчиком

- Малята, ви вже багато цікавого і корисного дізналися про цілющі ягоди, але сьогодні я вам розповім ще про одну ягоду, яка не менш цілющою і корисною ягодою. Про неї ви дізнаєтесь, коли розгадаєте мої загадкові факти.

Загадкові факти від Вимовляйчика:

Рожева і пахуча,
На кущику росте,
Зірвать простягнеш руку,
Подряпає тебе. (Малина)

- Вірно, це смачна, духмяна, солодка малина.

Йду собі через долину до садочка по ... малину.

Ох, смачне у мене неня варить з ягідок ... варення.

Уперіщили дощі – мокрі всі в саду... кущі.

Хочеш з'їсти ягідок – то за кошик і в ...садок.

А тепер знайдіть відповіді ось на ці запитання:

ØМалина – це овоч чи фрукт?

ØМалина – це дерево, кущ чи трав'яниста рослина?

ØДе росте малина?

ØЧим корисна малина? Які має лікувальні властивості?

ØЯкі страви можна приготувати з малини?

Історія з похідної торбини:

Історія слова, за однією з версій лежить на поверхні : від слова «малий», тобто ягода, що складається з малих частин.

На Русі рослина відома давно. Малиновий чай був самим відомим напоєм, його подавали до столу , використовували як лікувальне «зілля». Судячи по літописам, це традиційна присадибна рослина всіх прадавніх руських міст. Утвердилась же вона, безперечно, з дохристиянських часів. Про це свідчать твори усної народної творчості – билини, казки, пісні.

Загадки:

ÿА ця ягідка чарівна

Нам потрібна неодмінно.

В саду, й в лісі виростає

Від застуд оберігає

Вона дуже вітамінна

Називається - ... (Малина.)

ÿЧервона, солодка, духмяна

Росте високо – до землі далеко... (Малина)

Чистомовки-промовлянки:

Ну – ну – ну – піду в сад по малину.

Ня - ня - ня - зварю варення.

Рю - рю - рю - чаю запашного заварю.

Скоромовка:

їїла Марина малину, їла Марина малину.

Поетична сторінка:

О. Кравцова «По малину»

Вранці мама будила ведмедика-сина:

«Прокидайся, лежебоко, достигла малина.

Вмийся хутко водою з струмка,

Випий кухлик з медком молока,

Підем, сину, взявши корзину,

Рвать цілющу, духмяну малину»

Полюбляє ведмежа родина

Пити чай, коли в ньому малина.

Він зимою теплом зігріває

І про літо не раз нагадає.

М. Морозенко «Малина»

Малина червоненька

Зростає рясненько,

Всім вона смакує,

Від хвороб лікує.

—

Виготовлення малинового варення:

На зв'язку з нами Вимовляйчик. Він дякує нам за зібрану інформацію про цілющу малину. Та в Вимовляйчика закінчилося малинове варення, а на порозі грип. Необхідно допомогти йому виготовити смачні, чудодійні ліки – малинове варення.

Для цього візьмемо помиті ягоди малини і розітремо їх. На 1 склянку розтертих ягід додамо 2 склянки цукру і добре все перемішаємо. Отриману суміш складемо у чистий, сухий, скляний посуд накриємо і поставимо до холодильника для зберігання. Будьте здорові!

Майстер-шеф від Вимовляйчика:

«Малиновий коктейль»

240 гр. - молока, 140 гр. - малинового варення, 200 гр. - морозива.

Молоко, варення та морозиво збивати міксером до утворення пишної маси. Готовий коктейль розлити по високим склянкам. Смачного!

Заняття 3

«Медове дерево»

Мета: Вправляти дітей в правильній артикуляції сонорних звуків [Л] - [Р] та їх вживанні в повсякденному мовленні. Закріпити знання дітей про липу - дерево медонос, її характерні особливості та лікувальні властивості. Розвивати діалогічне та монологічне мовлення, пізнавальні процеси. Удосконалювати елементарні трудові навички. Виховувати інтерес до природи.

Матеріал: планшет, мобільний телефон, демонстраційний матеріал «Розповімо дітям про дерева та кущі», збірка мовного матеріалу, ігрові пазли «Країна працюючих звуків [Л] - [Р]».

Хід заняття:

Знову Вимовляйчик надіслав нам SMS-повідомлення: «Я на пасіці у Михайла Потаповича - знаменитого Ведмедя-Пасічника. Він мене частує медком. А от яким, ви дізнаєтеся якщо розгадаєте мої загадкові факти».

Загадкові факти від Вимовляйчика:

Викупана в сонечку стоїть собі донечка,

Бджоли сонячний медок дістають з її квіток. (Липа)

Скап-зв'язок з Вимовляйчиком:

Мені так сподобався медок, що я більше хочу знати про дерево-медонос - липу. Для початку знайдіть відповіді на наступні запитання:

ØЛипа - це кущ чи дерево?

ØЯкі липа має лікувальні властивості?

ØЯку користь приносить?

ØЩо виготовляють з деревини та кори липи?

Історія з похідної торбини:

Липа завжди викликає згадку про чарівний сильний аромат своїх квітів, який далеко розноситься навкруги, і про духмяний липовий мед. А наших далеких пращурів дивував сік - солодкий і від того липкий. Саме так липкий! Від дієслова липнути і пішла назва дерева - липа.

У всіх народів світу дерево було охоплено особливим шануванням. Життя людей було пов'язане з липою. Ложка і чашка, кухлик і совок, музичні інструменти і дитячі іграшки, тарілочка і таця без яких не обходилася жодна селянська хата, вирізблялася із липи. Вельми практичними були діжечки, які виготовляли, видовбуючи осердя старих дерев. У липівках - а саме так називали ці посудини - тримали мед; продукт добре зберігався й не втрачав протягом тривалого часу своїх смакових і цілющих властивостей. Тонкі вирізьблені візерунки, зроблені руками невідомих кріпаків-майстрів із липи, зберігаються в багатьох музеях. Із гнучкої, легкої деревини робили щити, якими прикривалися воїни від ворожих пік і мечів. Із липових дощечок вирізбляли іконостаси, на дошках писали ікони. В прадавні часи умільці різали із липи печаті замість казенних мідних. Звідси і пішов вираз «липа» - підробка, обман.

Коли на Запорізьку Січ йшов козак, на його честь біля рідної хати саджали липу.

Історія друга

Липа - красиве дерево з густою кроною. Липу по стовбуру можна відрізнити від усіх дерев. Він темний, сірий, а після дощу майже чорний. На красивому прямому стовбурі густо розміщені гілки. Листки схожі на серце, зазубрені по краях, на довгому черенку. Колір листя змінюється відповідно до пори року: навесні і літом - зелені, восени - жовті. Бруньки з квітами зароджуються наприкінці весни, на початку літа. Молоденькі бруньки вкриті коричневими лусочками. Квіти зовні не яскраві, скромні, зеленувато-білі, ледве золотисті, сяючі в сонячному промінні. П'ять дрібних пелюсток огортають безліч волохатих тичинок. Оберігає квітку світло-зелений, жовтуватий язичок - «золотий парус». «Парус» - це майбутнє літаюче крило плоду («горішка»). Він допомагає вітру перенести його до нової домівки.

Липа цвіте найпізніше, у розпал літа (червень-серпень). Саме тому другий

місяць літа назвали липнем.

Липа – один з найкращих медоносів. Зібраний з липового цвіту мед у народі називають «липцем». Липовий мед особливо ціниться за чудовий аромат і смак, він багатий на мікроелементи необхідні для дитячого і дорослого організму. Спочатку липовий мед дає легке відчуття гіркоти. З липових квітів бджоли збирають до 16 кг нектару з одного дерева. Прилітаючи за нектаром, бджоли, перш ніж сісти на квітку, чіпляються за тичинки і маточки. Перелітаючи з квітки на квітку вони здійснюють перехресне запилення. Живе липа 300-400 років і у висоту досягає 30 і більше метрів.

Чистомовки-промовлянки:

Па - па - па - росте липа.

Ок - ок - ок - буде липовий медок.

Ду - ду - ду - вилікує застуду.

Ка - ка - ка - липа виросте велика.

Ип - ип - ип - липу посадив Пилип.

Ілка - ілка - ілка - липова гілка.

Ті - ті - ті - липові лапті.

Скоромовки:

ïПилив Пилип поліна з лип,
притулив пилку Пилип до липки.
ïРосте липа біля Пилипа.

Загадки:

ïКраса всього парку, людям – тінь, якщо жарко.

Дасть різьблену посуду і полікує простуду.

ïЗвідки мочалка бере початок?

І за старих часів бувало,

Що дерево людей взувало.

ïВесною зростає, влітку квітне,

Восени обсипається, взимку відсипається;

А квітка на медок, лікує від грипу,

Кашлю й хрипу.

їЗ моєї квітки бере бджілка найсмачніший мед,

А мене всі ображають : шкіру тонку здирають.

Поетична сторінка:

А. Камінчук «Зашуміла липа»

Теплий дощик випав. Зашуміла липа.

Пахнуть медом доли, прилетіли бджоли.

Загули над цвітом,

Привітали з літом.

А. Камінчук

У садочку у Пилипа виросла висока липа.

Не лінь було Пилипу щодня полоти липу.

«Спасибі», - до Пилипа

Лопоче листям липа.

М. Пономаренко «Липа»

Липі сукню із багрянцю

Одягнула осінь вранці.

І, здається, що медок

Скапує з усіх гілок.

П. Воронько «Липка»

Я, маленька липка, виросту велика, - не ламай мене.

Я медовим цвітом зацвіту над світом, - бережи мене.

Тінь тобі я кину у гарячу днину,- ти шануй мене.

Від дощу сховаю вранці серед маю, - ти полий мене.

Будемо з тобою ми рости обоє,- ти люби мене.

Виростеш за роки, підеш в світ широкий, - не забудь мене.

Список використаної літератури

1. Басюк Б. Ш. Весело пограємо: чітко вимовляємо. Навчальний посібник. - Вінниця: Видавництво «Вінницька газета», 2016.
2. Берник Т.Л. Навчання дітей з важкими розладами мовлення у спеціальній загально-освітній школі інтернаті//Дефектологія- 2007.- № 1
3. Блінова Г.Й. Від А до Я Дидактичний матеріал з формування правильної звуковимови. - Київ: Либідь, 2013.
4. Виготський Л. С.. Збірка творів в 6-ти томах-Москва педагогіка, 1982.
5. Дидактичний матеріал для логопедичних занять із дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку /Упорядник Л.Д. Плюцова. - Харків, 2007.
6. Калуська Л. Дивокрай. Кига перша - Тернопіль: Мандрівець, 2005.
7. Калуська Л. Дивокрай. Кига друга - Тернопіль: Мандрівець, 2005.
8. Лохвицька Л., Андрющенко Т. Веселка здоров'я - Тернопіль: Мандрівець, 2007.
9. Макарова С. Щоб ротик був слухняний: Логопедичний практикум. - Тернопіль, 2008.
10. Малярчук А. Дидактичний матеріал для виправлення мовних недоліків. - Київ, 1997.
11. Тоцька Н.Г. Дидактичний матеріал з фонетики: посібник для вчителя. - Київ, 1991.
12. Шеремет М.К. Логопедія. - Київ: Слово, 2015.

Інтернет ресурси

- o <http://www.wikipedia.org/>
- o <http://irina-logo.at.ua>
- o www.logopedu.com.ua
- o <https://www.slideshare.net>